

GİF Bilgi Notu: Alman Dönem Başkanlığı

Hazırlayan: Büyükelçi (E) Selim Yenel

Almanya, 1 Temmuz tarihinden itibaren altı aylığına Avrupa Birliği'nin dönem başkanlığını üstlenecektir. Bu görevi on üçüncü kez yapacak olan Almanya'nın karşılaştığı manzara, tasarlananlar için şimdiye kadar yapmış olduğu hazırlıkların çoğunu geriye itmesine yol açmıştır. COVID-19'un yarattığı çalkantılar sadece sağlık ve ekonomik kriz olarak özetlenemez. Esas ortaya çıkan sorun AB içindeki dayanışma eksikliği ile ilgilidir.

Son yaşanan gelişmeler, Almanya'nın eski çekingen tutumunu bırakmasına ve kendisinden beklenen önderliği göstermesine imkan vermektedir. Almanya, yetmiş beş yıl önce sonuçlanan İkinci Dünya Savaşı'nın ülke içinde yarattığı travmayı kolay kolay atlatamamış ve dış politikasını mümkün olduğunca perde arkasında veya sessizce yürütmeye çalışmıştır. AB içindeki Fransa – Almanya dayanışmasında başat rolü hep Paris'e bırakmaya çalışmış, ancak Fransa'nın zayıf düşmesiyle ister istemez Berlin'in ağırlığı göz önüne çıkmıştır. Mevcut kriz bunu daha da belirgin hale getirmiştir. Dikkat çeken değişiklik, Almanya'nın da artık çekingenliğini geride bıraktığını hissettirmesidir.

AB'nin Almanya'ya ihtiyacı olduğu kadar Almanya'nın da AB'ye gereksinimi vardır. AB, İkinci Dünya Savaşı'ndan sonra uluslararası topluma dönmesi bakımından Almanya'ya meşruiyet kazandırmıştır. Almanya da bu durumu çok iyi kullanmış ve bugün ekonomik ve siyasi olarak AB'nin en güçlü ülkesi haline gelmiştir. Zaman o kadar değişmiştir ki, sorunlar baş gösterdiğinde diğer ülkeler de Almanya'nın öne çıkmasını talep etmektedir. Bunda şimdiye kadar Alman yönetiminde bulunanların görevlerini duyarlı ve sorumlu bir biçimde yapmalarının da önemli payı vardır.

Bir daha seçimlere katılmayacağını ilan eden Şansölye Merkel'in salgında gösterdiği başarı, kendisini gelecek yıl görevi bırakıp bırakmayacağını tartışır hale getirmiştir. Kendisi de bir bilim insanı olan Merkel birçok liderden önce tehlikeyi görmüş ve önlemler almıştır. Şimdi de, 2009'daki Euro krizinin tecrübesi ışığında, AB içindeki ekonomik krizinin ciddiyetini fark etmiş ve 500 milyar avroluk ekonomik paketi desteklemiştir. Bu hibe paketini Komisyon 250 milyar avroluk borçla takviye etmiştir. Henüz kesin bir karar alınmamış olan bu pakete "tutumlu dörtlü" olarak adlandırılan Avusturya, Danimarka, Hollanda ve İsveç ile diğer bazı ülkeler karşı gelseler de Almanya'nın destek vermesiyle pakette büyük bir değişiklik beklenmemektedir. Burada üzerinde durulması gereken nokta, önceliğin eskisi gibi sadece ekonomik göstergeler değil, AB içi dayanışma olduğudur.

Pandeminin ilk aylarında AB içinde her ülkenin bu sorunla kendi politikalarıyla baş etmeye çalışması (sağlık konusu üyelerin ulusal yetki alanına girmektedir), bunun yarattığı ekonomik sıkıntılara yapılan çağrılara rağmen AB içinde desteğin geç gelmesi ve AB çapında bir politikanın olmaması büyük tartışmalara neden olmuştur. Almanya, politikasını AB içindeki tesanütün korunmasına verdiği önem çerçevesinde yürüttüğünden, Almanya'nın daha atak davranması esas bu temel felsefeye dayanmaktadır.

Önümüzdeki altı ay boyunca salgının yarattığı sıkıntılarla uğraşmanın yanı sıra, 2021-27 Çok Yıllı Mali Çerçevenin (MFF) sonuçlandırılması AB gündeminin öncelikli konuları arasındadır. Diğer taraftan iklim değişikliği, Brexit müzakerelerinin sonuçlandırılması, göç meseleleri ışığında Ortak Avrupa İltica Sistemi'nin ele alınması, popülizmle mücadele ve "Avrupa'nın Geleceği" tartışmalarının başlatılması Alman Dönem Başkanlığı'nın ele alacağı başlıca konulardır.

Ne yazık ki Türkiye – AB ilişkileri bu gündemde yer almamaktadır. Kanımca ilişkilerin seyri bakımından Almanya bu dönemi asgaride tutarak, önemli bir mesele olmadan geçirmeye çalışacaktır. Bu nedenle, eğer ilişkilerimizde bir açılım veya gelişme arzu ediliyorsa bu ancak bizim ön almamızla başlayabilir. Bu bakımdan sadece hükümet değil GİF olarak da gayret gösterilmesi yararlı olacaktır.